

Soạn bài: Tổng kết về từ vựng (II)

Soạn bài: Tổng kết về từ vựng

IV. Từ nhiều nghĩa và hiện tượng chuyển nghĩa của từ

Câu 1:

Từ có thể có một nghĩa hay nhiều nghĩa của từ, tạo ra những từ nhiều nghĩa.

- Chuyển nghĩa là hiện tượng thay đổi nghĩa của từ, tạo ra từ nhiều nghĩa.
- Trong từ nhiều nghĩa có:
 - Nghĩa gốc là nghĩa xuất hiện từ đầu, làm cơ sở để hình thành các nghĩa khác.
 - Nghĩa chuyển là nghĩa được hình thành các nghĩa khác.
 - Nghĩa chuyển là nghĩa được hình thành trên cơ sở của nghĩa gốc.
- Thông thường, trong câu, từ chỉ có một nghĩa nhất định. Tuy nhiên trong một số trường hợp, từ có thể được hiểu đồng thời cả nghĩa gốc lẫn nghĩa chuyển.

Câu 2: Từ "hoa" trong "lệ hoa" được dùng theo nghĩa chuyển.

V. Từ đồng âm

Câu 1: Từ đồng âm là những từ giống nhau về âm thanh nhưng nghĩa khác xa nhau, không liên quan gì đến nhau.

Câu 2:

- **a.** Có hiện tượng từ nhiều nghĩa, vì nghĩa của từ lá trong lá phổi có thể coi là kết quả chuyển nghĩa của từ lá trong lá xa cành.
- **b.** Có hiện tượng đồng âm. Hai từ đường có vẻ có ngữ âm giống nhau. Bởi vì nghĩa của từ đường trong đường ra trận không có mối liên hệ nào với nghĩa của từ đường trong ngọt như đường. Hoàn toàn không có cơ sở để cho rằng nghĩa này được hình thành trên cơ sở nghĩa kia.

VI. Từ đồng nghĩa

Câu 1: Từ đồng nghĩa là các từ có nghĩa giống nhau hoặc gần giống nhau (trong một số trường hợp có thể thay thế nhau)

Câu 2: Chọn cách hiểu (d). Từ đồng nghĩa chỉ có thể thay thế cho nhau trong một số trường hợp, còn lại không thể thay thế vì đa số các trường hợp là đồng nghĩa không hoàn toàn.

Câu 3: Từ "xuân" có thể thay thế từ "tuổi" ở đây vì từ "xuân" đã chuyển nghĩa theo phương thức hoán dụ (lấy một khoảng thời gian trong năm thay cho năm, tức lấy bộ phận thay cho toàn thể). Việc thay từ "xuân" cho từ "tuổi" cho thấy tinh thần lạc quan của tác giả (vì mùa xuân là hình ảnh sự tươi trẻ, của sức sống mạnh mẽ)

VII. Từ trái nghĩa

Câu 1: Từ trái nghĩa là những từ có nghĩa trái ngược nhau.

Câu 2: Các cặp từ trái nghĩa: xấu – đẹp, xa – gần, rộng – hẹp.

Câu 3:

- Các cặp từ trái nghĩa cùng nhóm với sống – chết: chiến tranh – hòa bình, đực – cái. Các cặp trái nghĩa này thể hiện hai khái niệm loại trừ nhau.
- Các từ trái nghĩa cùng nhóm với già – trẻ: yêu – ghét, cao – thấp, nông – sâu, giàu – nghèo. Các cặp từ trái nghĩa thang độ, thể hiện các khái niệm có tính thang độ (sự hơn kém), khẳng định cái này không có nghĩa là loại trừ cái kia.

VIII. Cấp độ khái quát nghĩa của từ

Xem lại bài ôn tập tiếng việt (lớp 7 học kì 1)

IX. Trường từ vựng

Câu 1: Trường từ vựng là tập hợp của những từ có ít nhất một nét chung về nghĩa.

Câu 2: Chú ý câu "Chúng tắm các cuộc khởi nghĩa của ta trong bể máu" có từ "tắm" và "bể" cùng trường nghĩa làm tăng tính biểu cảm cho câu văn, do đó sức tố cáo thực dân Pháp mạnh hơn.